Introductie ggplot2

A picture is worth a thousand words

Waarom ggplot?

- ggplot maakt grafieken gebaseerd op de Grammar of Graphics
- werkt altijd volgens dezelfde structuur
  - geef de dataset aan die je wil plotten
  - geef aan welke variabelen op de assen moeten komen
    - * een as is naast x en y, ook color, fill, shape, ...
  - geef aan welk type grafiek je wil maken (punten, lijnen, boxplot, histogram, ...)
  - detailleer je grafiek (titels, kleuren, vormen, ...)
  - toon of print de grafiek
- De basisgrafieken zien er al deftig uit
- Grafieken worden stap voor stap opgebouwd
- Gemakkelijk om kleuren, groottes, ... te laten variëren per groep
- gemakkelijk je plot op te splitsen per groep
- Automatische legende
- Mogelijk om verschillende datasets te combineren
- ...

Datasets

- iris data uit R
  - Opgesplitst in irisSepal en irisPetal
  - Variabelen hernoemd naar Length en Width
  - Extra variabele Leaf. Type aangemaakt, gelijk aan sepal of petal
  - Beide datasets onder mekaar geplakt en bewaard in irisAll
  - Deze 3 datasets zijn bewaard als R objecten, en worden ingelezen met de functie load()

load("data/mijnIris.Rdata")

Package ggplot2 om de figuren te maken

- Dit package heb je al als je het package tidyverse geïnstalleerd hebt
- Laad het package tidyverse (of alleen ggplot2)

```
# library(ggplot2)
library(tidyverse)
```

- Je ziet dat er een hele reeks packages geladen worden
- Er zijn 2 conflicten
  - De functie filter() uit het package dplyr overschrijft de functie filter() uit het stats package
  - De functie lag() uit het package dplyr overschrijft de functie lag() uit het stats package
  - Geen probleem, maar wees je ervan bewust wanneer je hulp zoekt over deze functies, dat je die uit het juiste package (dplyr) bestudeert (R geeft het aan als er verschillende mogelijkheden zijn)

Basis syntax ggplot

- Het package heet ggplot2, de belangrijkste functie is ggplot()
- Zoek hulp over ggplot (?ggplot)

ggplot (ggplot2) R Documentation

Create a new ggplot

Description

ggplot() initializes a ggplot object. It can be used to declare the input data frame for a graphic and to specify the set of plot aesthetics intended to be common throughout all subsequent layers unless specifically overridden.

Usage

Details

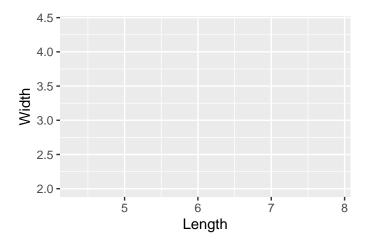
ggplot () is used to construct the initial plot object, and is almost always followed by + to add component to the plot. There are three common ways to invoke gaplot:

ggplot() initialiseert de componenten van het ggplot object

- data = NULL: de dataset die gebruikt wordt voor de grafiek
- mapping = aes(): de aesthetics (assen), variabelen in de dataset

```
# ggplot(data = irisSepal, mapping = aes(x = Length, y = Width))

ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width))
```


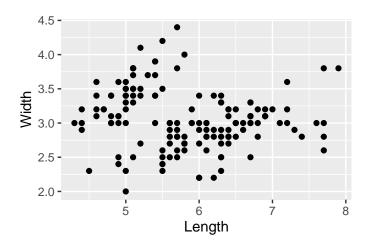
- Blanco figuur
- Enkel dataset gespecifieerd, en X- en Y-as
- Daarna worden er 1 of meerdere lagen met punten, lijnen,... toegevoegd volgens diezelfde X- en Y-assen, met + geom_xxx().

Lagen toevoegen

Punten

• geom_point

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width)) +
geom_point()
```


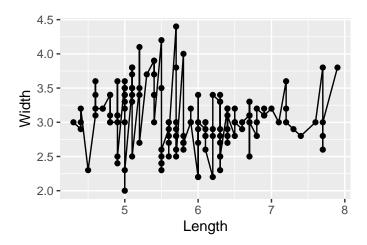
• geom_jitter: voegt wat ruis toe, interessant wanneer er veel punten over mekaar vallen

Lijnen

geom_line

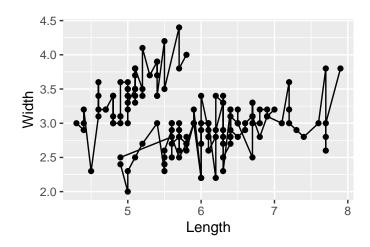
• Verbindt de punten volgens de waarden op de X-as

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width)) +
geom_point() +
geom_line()
```


• Eventueel groeperen per soort met het group aesthetic

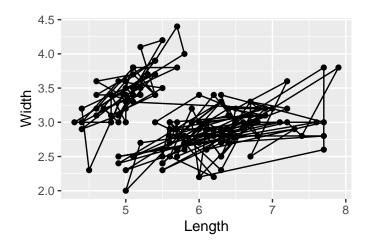
```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width, group = Species)) +
  geom_point() +
  geom_line()
```


geom_path

• Verbindt de punten volgens de volgorde in de data

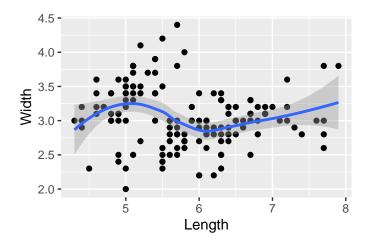
```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width)) +
  geom_point() +
  geom_path()
```


${\tt geom\_smooth}$

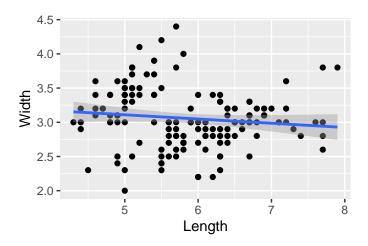
• Smoother zonder verdere specificatie, om een patroon te herkennen in de punten

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width)) +
  geom_point() +
  geom_smooth()
```


• Lineaire smoother met method = "lm"

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width)) +
  geom_point() +
  geom_smooth(method = "lm")
```


• Veel meer opties mogelijk, zie help

Andere lijnen

geom_hline: horizontale lijngeom_vline: verticale lijngeom_abline: hellende lijn

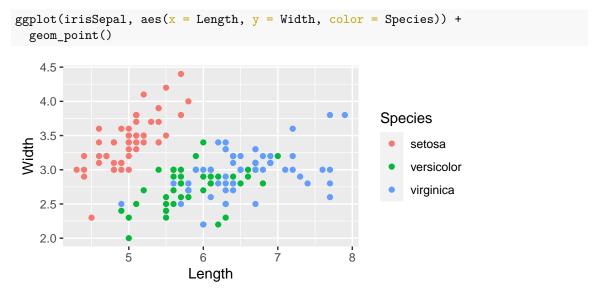
Aesthetics

Naast de X- en Y-as kunnen we nog extra assen toevoegen aan de figuur:

- meest gebruikt: color, shape, linetype, size, fill,
- andere: alpha, label, family, fontface, ...
- Specifiëer je deze argumenten **binnen** de aes(), dan variëren ze volgens een bepaalde variabele (kenmerk van de observaties)
- Specifiëer je deze argumenten buiten de aes(), dan zijn het vaste kenmerken
- Dit kan voor de volledige grafiek hetzelfde, of verschillend per laag, afhankelijk in welke aesthetics aes() je dit argument toevoegt

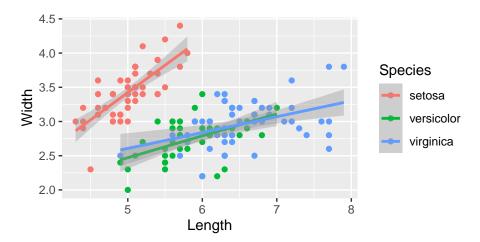
color

• Kleur van de punten variërend volgens soort

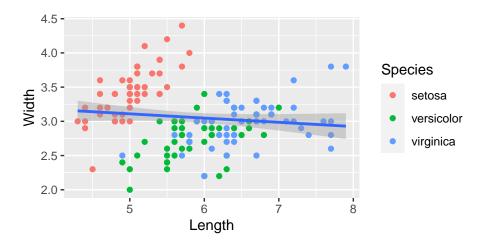
• Kleur van de punten en lijnen variërend volgens soort

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width, color = Species)) +
geom_point() +
geom_smooth(method = "lm")
```


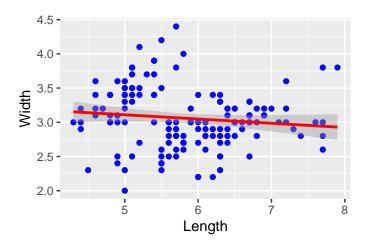
- Merk op dat we nu 3 verschillende smoothers krijgen, een per soort
- Effect van plaatsing color aesthetic

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width)) +
geom_point(aes(color = Species)) +
geom_smooth(method = "lm")
```


- Beperk het aantal kleuren (categorieën), anders zijn deze nog moeilijk te onderscheiden
- Vaste kleur, bvb blauwe punten en rode lijn

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width)) +
geom_point(color = "blue") +
geom_smooth(color = "red", method = "lm")
```


shape

• Symbool van de punten variërend volgens soort

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width, shape = Species)) +
geom_point()

4.5

4.0

3.5

3.0

3.0

2.5

4.0

5

6

7

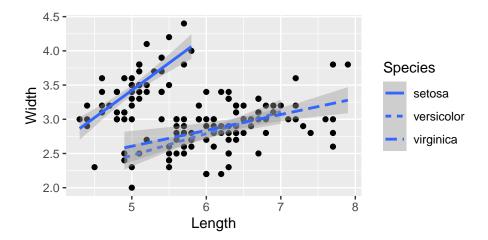
8

Length
```

linetype

• Type lijn varieert volgens soort

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width)) +
geom_point() +
geom_smooth(aes(linetype = Species), method = "lm")
```

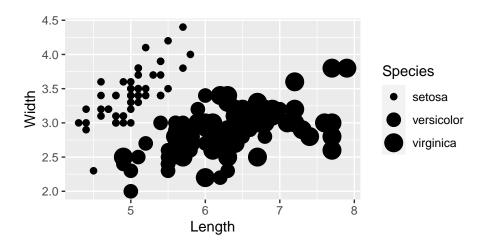

size

• Grootte van de punten variërend volgens soort

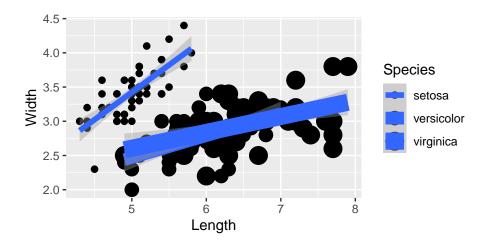
```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width, size = Species)) +
  geom_point()
```

Warning: Using size for a discrete variable is not advised.

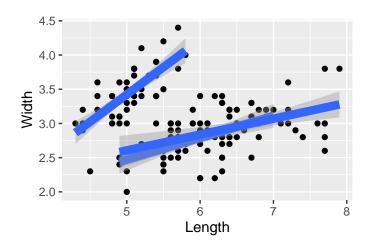
- Waarschuwing dat het gebruik van size niet aangewezen is voor een discrete variabele
- Grootte van de punten en dikte van de lijnen variërend volgens soort

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width, size = Species)) +
  geom_point() +
  geom_smooth(method = "lm")
```


- Dikkere lijn, maar hetzelfde voor elke soort
  - Aangegeven door een getal, in millimeter

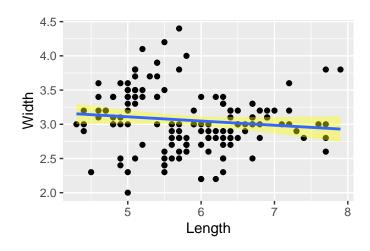
```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width, group = Species)) +
  geom_point() +
  geom_smooth(size = 3, method = "lm")
```


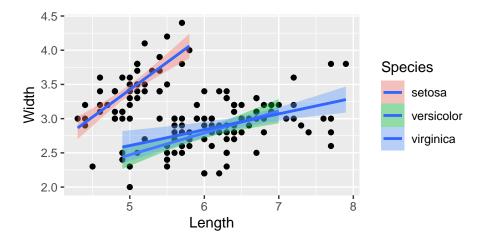
fill

- Hiermee kan je de kleur van het (interne) vlak bepalen
- $\bullet\,$ Met color verander je enkel de kleur van de rand
- Punten en lijnen hebben enkel color, geen fill
- We kunnen dit wel gebruiken voor het betrouwbaarheidsinterval rond de smoother

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width)) +
  geom_point() +
  geom_smooth(fill = "yellow", method = "lm")
```



```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width)) +
geom_point() +
geom_smooth(aes(fill = Species), method = "lm")
```

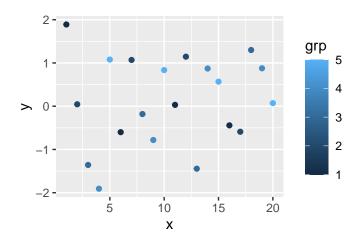

factorvariabelen

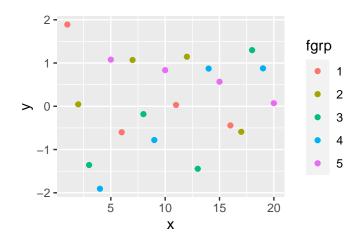
tip: converteer numerieke waarden naar factor als je ze gebruikt voor groepering

- Indien een variabele numeriek is zal ggplot deze als een continue range beschouwen
- Indien je een discrete range wil, maak je van de variabele een factor (?factor)
  - factoren laten toe de volgorde te kiezen met het argument levels

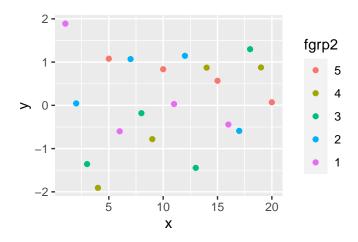
```
testdata <- data.frame(x = 1:20, y = rnorm(20), grp = rep(1:5, 4))
ggplot(testdata, aes(x = x, y = y, color = grp)) + geom_point()</pre>
```



```
testdata$fgrp <- factor(testdata$grp)
ggplot(testdata, aes(x = x, y = y, color = fgrp)) + geom_point()</pre>
```



```
testdata$fgrp2 <- factor(testdata$grp, levels = 5:1)
ggplot(testdata, aes(x = x, y = y, color = fgrp2)) + geom_point()</pre>
```

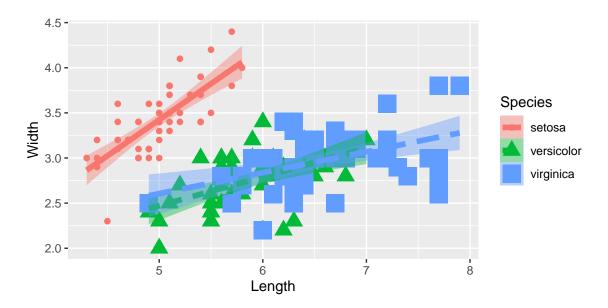

Combinatie van aesthetics

- Verschillende kleuren voor de punten en smoothers
- Verschillend symbool voor de punten

- Verschillende grootte voor de punten
- Verschillend lijntype
- Verschillende kleur betrouwbaarheidsinterval rond de smoothers
- Dikte van de smoothers vast op 2mm

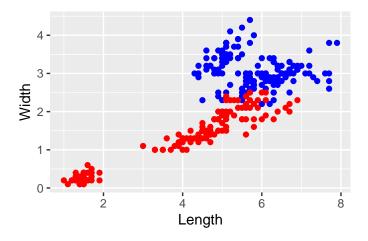
```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width, color = Species)) +
  geom_point(aes(shape = Species, size = Species)) +
  geom_smooth(aes(linetype = Species, fill = Species), size = 2, method = "lm")
```


Lagen met verschillende assen

- Het is mogelijk in elke laag een verschillende dataset en/of aesthetics te gebruiken
- Beperk de informatie in de ggplot() functie dan tot het gemeenschappelijke
- Specifieer de rest in de afzonderlijke geom_xxx()
  - Opgelet: hier moet je het data argument expliciet benoemen met data =
- "Stom" voorbeeld dat op een mooiere manier kan, slechts ter illustratie

```
ggplot() +
  geom_point(data = irisSepal, aes(x = Length, y = Width), color = "blue") +
  geom_point(data = irisPetal, aes(x = Length, y = Width), color = "red")
```



```
ggplot(mapping = aes(x = Length, y = Width)) +
geom_point(data = irisSepal, color = "blue") +
geom_point(data = irisPetal, color = "red")
```

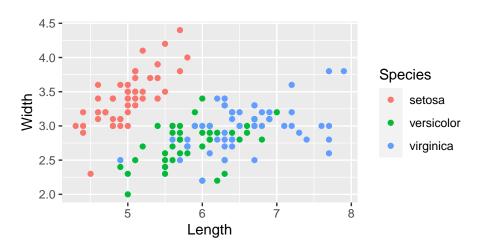
Conclusie

- Aesthetics in de ggplot() functie hebben een effect op alle lagen die toegevoegd worden
- Aesthetics in een geom_xxx() functie hebben enkel effect op die laag
- Aesthetics in aes () variëren volgens een variabele in de data
- · Aesthetics buiten aes() zijn vast, en worden gespecifieerd met een getal of een naam
- Let ook op de aan- of aanwezigheid van een legende
  - Legende voor color, shape, linetype, size, fill die binnen aes() staan
  - Geen legende voor kleuren en groottes buiten aes()
- Zet in de geom_xxx() altijd eerst de aes(), en daarna pas andere opties
- Lagen worden over mekaar gelegd
  - Volgorde belangrijk voor de zichtbaarheid
  - Soms beter om de volgorde te wijzigen
- Ter info
  - ggplot voorziet niet om quasi 3D grafieken te maken
  - Meerdere Y-assen zijn mogelijk, maar afgeraden
  - Pie charts kunnen in ggplot gemaakt worden door met polaire coördinaten te werken (valt buiten de cursus)

Object stapsgewijs opbouwen

- R kan een ggplot figuur in een object bewaren
- Kan handig zijn om gemeenschappelijke delen niet telkens te moeten herhalen

```
p <- ggplot(irisSepal, aes(x = Length, y = Width)) +
  geom_point(aes(color = Species))
p</pre>
```


- Figuur kan dan stapsgewijs verder opgebouwd worden met geschikte lagen
  - Tonen

```
p + geom_smooth()

— Bewaren in een ander object

p1 <- p + geom_smooth(method = "lm")

— Bewaren in hetzelfde object (overschrijven)</pre>
```

Facets

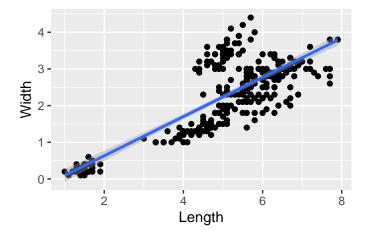
• Gebruik van verschillende kleuren kan verwarrend zijn, zeker als er veel punten en/of lijnen op 1 grafiek staan

p <- p + geom_smooth(aes(color = Species, fill = Species), method = "lm")

- Duidelijker als gegevens over verschillende deelfiguren weergeven worden
- Opsplitsen volgens een of meerdere (categorische) variabelen
- Elke deelfiguur heeft dezelfde definitie
- facet_wrap(): vul het raster doorlopend
- facet_grid(): vul het raster zoals een tabel, waarbij in de rijen 1 variabele staat en in de kolommen een andere

We definiëren onderstaande basisplot ${\tt p}$ die we vanaf nu telkens gaan aanvullen.

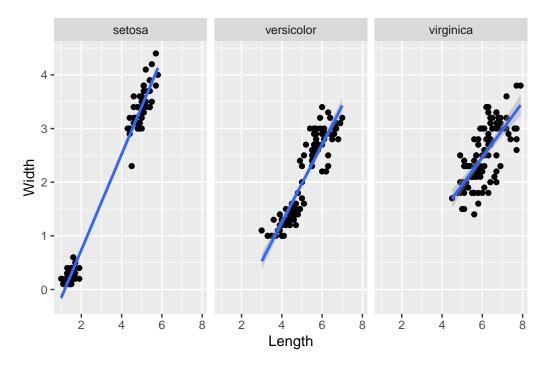
```
#de plot wordt bewaard in object p, maar om het te tonen moet het object tonen
#ofwel een regel met enkel de objectnaam ofwel print(p)
p <- ggplot(irisAll, aes(x = Length, y = Width)) +
   geom_point() +
   geom_smooth(method = "lm")</pre>
print(p)
```


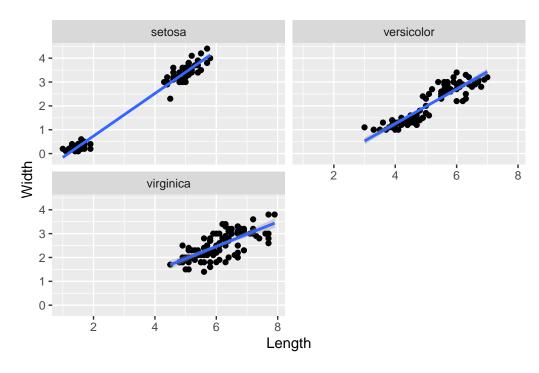
facet_wrap()

• Basisnotatie: facet_wrap(~ NaamVariabele)

```
p + facet_wrap(~ Species)
```

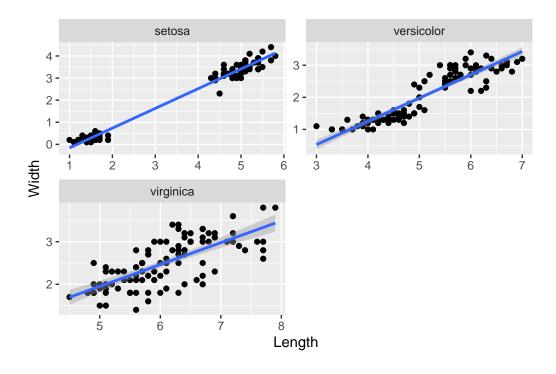

• nrow en ncol: gewenste aantal rijen en kolommen

• scales

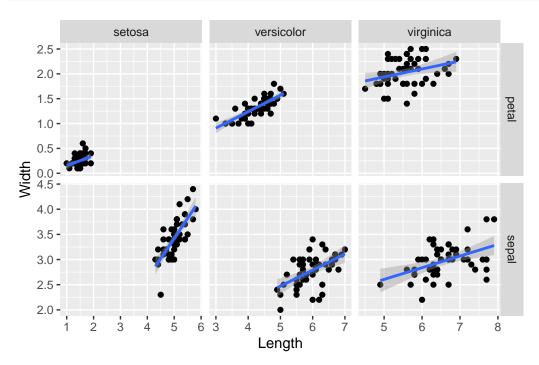
- $-\,$ default: elke subplot heeft zelfde x en y-as
- ${\tt scales}$ = "free_x" elke subplot heeft aangepaste x-as
- scales = "free_y" elke subplot heeft aangepaste y-as
  scales = "free" elke subplot heeft aangepaste x en y-as

facet_grid()

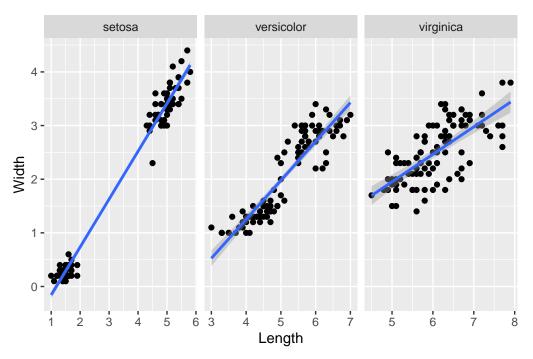
- Basisnotatie: facet_grid(RijVariabele ~ KolomVariabele)
- scales
  - default: elke subplot heeft zelfde x en y-as
  - scales = "free_x" elke ${\bf kolom}$ subplots heeft aangepaste x-as
  - ${\tt scales}$ = "free_y" elke rij subplots heeft aangepaste y-as
  - scales = "free" elke kolom en rij subplots heeft aangepaste x en y-as

p + facet_grid(Leaf.Type ~ Species, scales = "free")

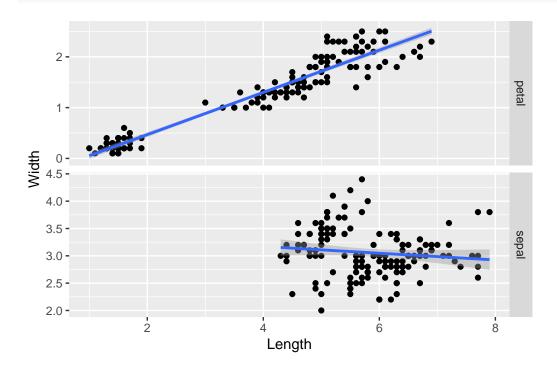
• Gebruik facet_grid(. ~ A) als je enkel in kolommen wilt splitsen

Dit geeft (bijna) hetzelfde resultaat als facet_wrap met nrow = 1

- Gebruik $facet\_grid(A \sim .)$ als je enkel in rijen wilt splitsen
  - Dit geeft (bijna) hetzelfde resultaat als facet_wrap met ncol = 1

p + facet_grid(Leaf.Type ~ ., scales = "free")

Nog enkele handige geom_xxx()

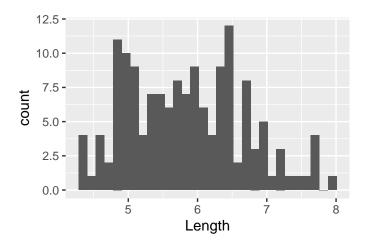
- $geom\_histogram$, $geom\_density$: histogram en histogram density

- geom_bar, geom_col: staafdiagram
  - geom_bar: hoogte proportioneel tot aantal observaties in die groep
  - geom_col: hoogte proportioneel tot waarde in data
- geom_boxplot: boxplot
- geom_errorbar, geom_errorbarh: foutenvlaggen verticaal en horizontaal
  - geom_ribbon: band met betrouwbaarheidsinterval
- geom_text: tekst labels per datapunt
- geom_tile, geom_contour: bovenaanzicht 3D oppervlak

geom_histogram

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length)) +
  geom_histogram()
```

'stat_bin()' using 'bins = 30'. Pick better value with 'binwidth'.

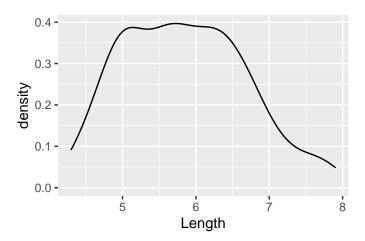

- Enkel een X-as nodig
- Waarden op de Y-as worden berekend
- Hiervoor wordt de X-as onderverdeeld in 30 bins, en aantallen geteld in deze intervallen
- Met bins of binwidth kan een betere keuze gemaakt worden voor deze intervallen (zie message)

```
geom_histogram(bins = 10)
geom_histogram(binwidth = 0.25)
```

geom_density

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Length)) +
  geom_density()
```


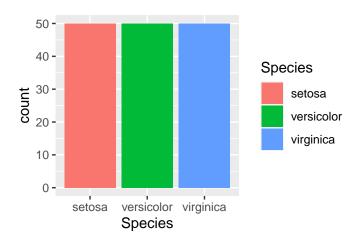
- Enkel een X-as nodig
- Waarden op de Y-as worden berekend

geom_bar

```
#Toont het aantal irissen per soort in de dataset (is hier 3x 50)
ggplot(irisSepal, aes(x = Species)) +
  geom_bar()
```

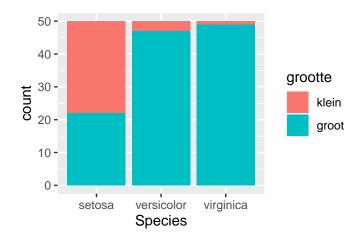


```
ggplot(irisSepal, aes(x = Species, fill = Species)) +
  geom_bar()
```

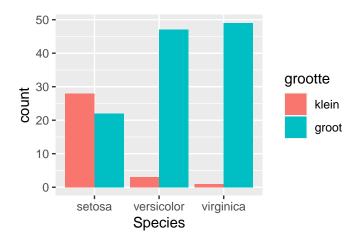


```
#Maak een extra variabele aan die grote en kleine irissen onderscheid
irisSepal$grootte <- factor(iris$Sepal.Length > 5, labels = c('klein', 'groot'))

#plot deze boven elkaar
ggplot(irisSepal, aes(x = Species, fill = grootte)) +
  geom_bar(position = position_stack())
```



```
#plot deze naast elkaar
ggplot(irisSepal, aes(x = Species, fill = grootte)) +
  geom_bar(position = position_dodge())
```

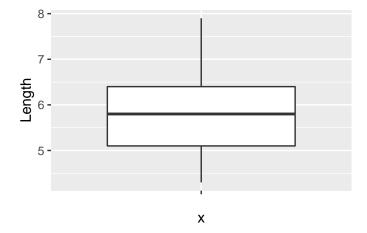

• Enkel een X-as nodig

• Waarden op de Y-as worden berekend

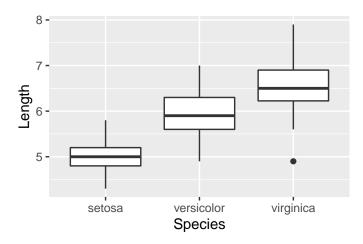
geom_boxplot

```
ggplot(irisSepal, aes(x = "", y = Length)) +
  geom_boxplot()
```


- Verplicht om X-as te definiëren
- Indien slechts 1 boxplot gewenst, dan is dit een lege character string
- Ofwel een categorische variabele om boxplot op te splitsen

```
ggplot(irisSepal, aes(x = Species, y = Length)) +
  geom_boxplot()
```


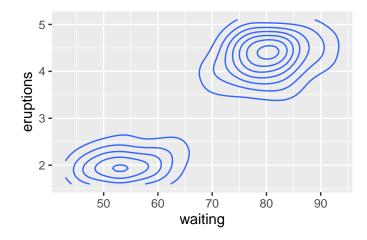
 ${\tt geom\_contour}\ {\tt en}\ {\tt geom\_tile}$

```
\verb| #voorbeeld uit ?geom\_contour, data faithfuld is meegeleverd met R \\ \texttt{head(faithfuld)}
```

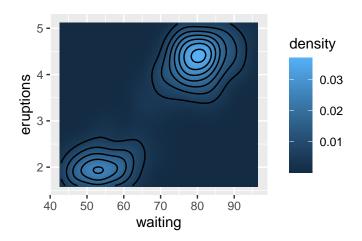
```
## # A tibble: 6 x 3
## eruptions waiting density
```

```
##
         <dbl>
                 <dbl>
                          <dbl>
## 1
          1.6
                    43 0.00322
## 2
          1.65
                    43 0.00384
                    43 0.00444
## 3
          1.69
                    43 0.00498
## 4
          1.74
## 5
          1.79
                     43 0.00542
## 6
          1.84
                    43 0.00574
```

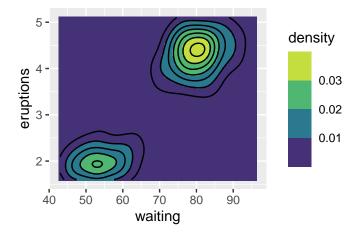
```
v <- ggplot(faithfuld, aes(waiting, eruptions, z = density))
v + geom_contour()</pre>
```


#kleur de plot ook in naast de contour
v + geom_tile(aes(fill = density)) + geom_contour(color = 'black')


```
#gebruik een ander kleurpalet
v + geom_tile(aes(fill = density)) + geom_contour(color = 'black') +
scale_fill_viridis_b()
```

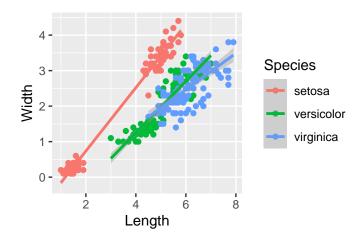

Titels aanpassen

Titel van de figuur

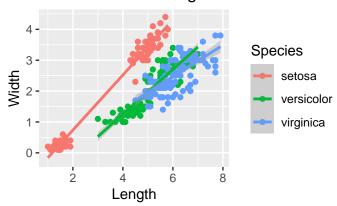
• Gebruik ggtitle() om een titel toe te voegen

```
p <- ggplot(irisAll, aes(x = Length, y = Width, color = Species)) +
geom_point() +
geom_smooth(method = "lm")
p</pre>
```


p + ggtitle("Verband tussen lengte en breedte")

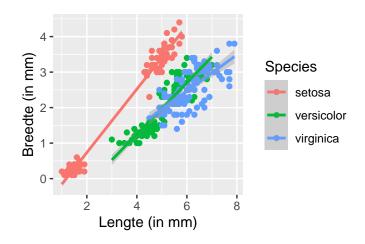
Verband tussen lengte en breedte

Naam van de assen

- $\bullet\,$ Standaard naam van de as = de naam van de variabele
  - Dus naam variabele wijzigen = naam as wijzigen
  - Mogelijkheden beperkt door eisen kolomnamen
- Alternatief: naam van de assen instellen met xlab() en ylab()

```
p + xlab("Lengte (in mm)") + ylab("Breedte (in mm)")
```


Gecombineerd in 1 functie

Plot bewaren

- In het plot venster met de Export knop
  - Niet aan te raden, niet reproduceerbaar en je maakt fouten!!

• Ken de plot toe aan een object

```
p <- ggplot(data, aes()) + geom_xxx()</pre>
```

- Bewaar dit object met een bepaalde naam
- Indien je het object niet specifieert wordt het laatst getoonde object bewaard

```
ggsave(filenaam, p)

#print(p)
#ggsave(filenaam)
```

- Verschillende formaten door middel van het argument device =
  - jpeg, tiff, png, bmp, wmf, ps, pdf, ...
  - Mogelijk om al een extensie toe te voegen aan de filenaam, dan is het overbodig om een formaat mee te geven
- Extra argumenten
  - Afmetingen: width en height
  - Eenheid van de afmetingen: units ("in", "cm", "mm")
  - Resolutie: dpi (voor publicaties zet dit op minstens 300)
  - Plaats waar de plot bewaard moet worden, indien anders dan de working directory: path =

Geavanceerde plotlayout (valt buiten de scope van de cursus)

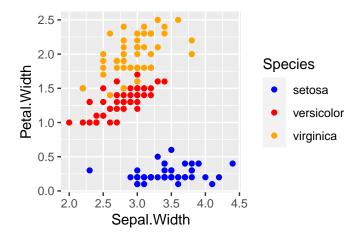
Deze cursus ging vooral over de basisbegrippen van ggplot. Geavanceerde zaken komen hier niet aan bod, maar hierbij kort enkele typische veelgebruikte aanpassingen

Aanpassing van de scales

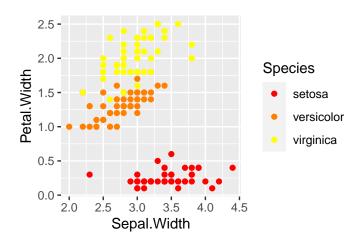
Er bestaat een specifieke syntax om de schaal van de assen te controleren: scale_astype_hoofdeigenschap. Bijvoorbeeld scale_color_manual laat toe om de kleuras voorgedefinieerde kleuren te geven. In Rstudio kan je snel de mogelijkheden bij de autoaanvulling zien als je by scale_ ingetypt hebt

- scale
- astype: x, y, fill, color, size, linetype, shape, . . .
- hoofdeigenschap: continuous, discrete, date, datetime, time, log10, sqrt, distiller, gradient, . . .
  - bv. + scale_fill_manual(values = c("red", "green", "blue"))
  - R heeft enkele standaard kleurenpalletten (rainbow, heat, terrain.colors, topo.colors, cm.colors, ...) + scale_fill_manual(values = terrain.colors(5))
- packages als colorbrewer, ggsci bevatten andere voorgedefinieerde kleurvolgordes
  - bv. + scale_fill_jco() uit het ggsci package

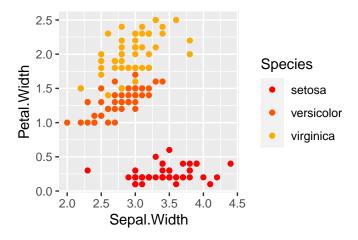
```
ggplot(iris, aes(x = Sepal.Width, y = Petal.Width, color = Species)) + geom_point() +
scale_color_manual(values = c(setosa = "blue",
versicolor = "red",
virginica = "orange"))
```


ggplot(iris, aes(x = Sepal.Width, y = Petal.Width, color = Species)) + geom_point() +
scale_color_manual(values = heat.colors(3))

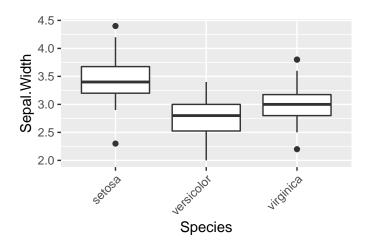
#als je teveel kleuren opgeeft worden enkel de eerste gebruikt
ggplot(iris, aes(x = Sepal.Width, y = Petal.Width, color = Species)) + geom_point() +
scale_color_manual(values = heat.colors(5))

Basisthema overriden

In een ggplot grafiek kan je het basisthema overriden voor specifieke cases. Je schrijft dan gewoon + theme(te_wijzigen_element = element_xxx(. . .))

```
#Bijvoorbeeld om de x-as labels 90 graden te roteren
#hjust = 1 wil zeggen rechts uitlijnen (probeer eens andere waarden)
ggplot(iris, aes(x = Species, y = Sepal.Width)) + geom_boxplot() +
theme(axis.text.x = element_text(angle = 45, hjust = 1))
```


Meerdere plots in 1 figuur

```
install.packages("patchwork") #eenmalig

## package 'patchwork' successfully unpacked and MD5 sums checked

##
## The downloaded binary packages are in

## C:\Users\pieter_verschelde\AppData\Local\Temp\RtmpakSo9I\downloaded_packages

library(patchwork)

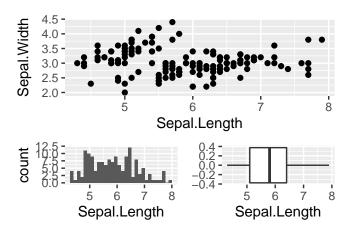
p1 <- ggplot(iris, aes(Sepal.Length, Sepal.Width)) + geom_point()

p2 <- ggplot(iris, aes(x = Sepal.Length)) + geom_histogram()

p3 <- ggplot(iris, aes(x = Sepal.Length)) + geom_boxplot()

#zet p1 bovenaan, p2 en p3 onderaan naast elkaar en maak de bovenste figuur dubbel zo hoog

p1 / (p2 + p3) + plot_layout(heights = c(2, 1))</pre>
```

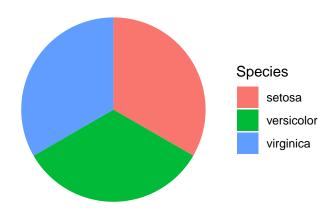

pie charts

Een piechart is een barplot, uitgezet in polaire coördinaten

- maak een gewone barplot
- zet width op 1, zodat de bars elkaar aanraken
- zet deze om naar polaire coördinaten via coord_polar, met start op 0, anders zal de cirkel kleiner zijn
- je kan de labels laten verdwijnen door theme_void te gebruiken
- ook hier kan je facet_wrap en facet_grid gebruiken

```
#Toon het aantal van elke soort in de iris dataset
ggplot(iris, aes(x = Species, fill = Species)) + geom_bar(width = 1) +
coord_polar(start = 0) + theme_void()
```


More to learn

- Google!!!
- Cookbook for R
- ggplot2 QuickRef
- R for data science
  - Boek van Hadley Wickham en Garrett Grolemund
  - Hardcopy beschikbaar op INBO
  - Digitale versie
- Datacamp
  - (gedeeltelijk) gratis lessen (video tutorials en oefeningen)
  - Account voor 72h voor volledige toegang, daarna betalende licentie (~ €25/maand)
  - Data visualization with ggplot2
  - Grammar of Graphics
- Data Carpentry
  - Visualizing Data
- Stat 545
  - All the graph things
- Cheat Sheets
  - In RS
tudio onder ${\tt Help\ menu}$
  - Online

Referenties

- R for data science
- $\bullet$ Slides van Thierry uit 2015